

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

15 iulie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judcătorii – Ghenadie Nicolaev și Petru Moraru,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel, Constantin Miron, de avocatul Nicolae Roșca în numele inculpatului și de inculpatul Țurcanu Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2015, în cauza penală în privința lui

Țurcanu Vitalie Ilie, născut la 21 aprilie 1974, originar și domiciliat în s. Găureni, r-nul Nisporeni;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. 28.02.2014 – 16.12.2014 (prima instanță)*
- 2. 22.01.2015 – 27.03.2015 (instanța de apel)*
- 3. 08.06.2015 – 15.07.2015 (instanța de recurs ordinar)*

Asupra admisibilității recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Nisporeni din 16 decembrie 2014 **Țurcanu Vitalie Ilie** a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani.

În baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

Acțiunea civilă înaintată de Țernă Maria privind repararea prejudiciului moral a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contului lui Țurcanu Vitalie în beneficiul lui Țernă Maria a sumei de 5 000 (cinci mii) lei.

Acțiunea civilă înaintată de Țernă Maria privind repararea prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța contencioasă.

2. Pentru a pronunța sentința de condamnare, instanța de fond a constatat că, Țurcanu Vitalie Ilie, la 13.03.2013, între orele 7²⁰-7³⁰, acționînd intenționat, manifestînd un cinism și o obrăznicie deosebită, exprimînd o vădită lipsă de respect față de societate, aflîndu-se pe traseul public Nisporeni-Milești în preajma s. Valea Nîrnovei, a comis un act de huliganism în următoarele circumstanțe.

Deplasîndu-se cu viteză sporită cu automobilul pe traseul public Nisporeni-Milești, în preajma s. Valea Nîrnovei s-a revoltat ca urmare a faptului că a fost nevoit de a frîna automobilul pe traseu, datorită traversării carosabilului a vitelor mari cornute, care s-au dovedit a fi mînate de Țernă Maria. Din motivele invocate Țurcanu Vitalie, după un schimb de replici cu Țernă Maria, s-a apropiat de acostament unde intenționat, nestingherit în prezența altor persoane din preajmă, i-a aplicat părții vătămate Țernă Maria o lovitură cu pumnul în regiunea obrazului stîng, urmată de o lovitură cu piciorul în regiunea hemitoracelui stîng, de la care fapt partea vătămată a căzut jos simțind dureri fizice calificate potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 128-D din 10.10.2013 ca vătămări corporale neînsemnate.

3. Sentința nominalizată a fost contestată cu apeluri de către:

- *procuror*, care a solicitat casarea acesteia, în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care, inculpatul Țurcanu Vitalie să fie condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, să fie admisă integral acțiunile civile ale părții vătămate, cu dispunerea încasării din contul inculpatului a sumei de 8 567, 83 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, susținînd că pedeapsa stabilită lui Țurcanu Vitalie este prea blîndă, reieșind din faptul că acesta nu și-a recunoscut vinovăția și a încercat pe tot parcursul judecării cauzei să inducă în eroare instanța de judecată, afirmînd că a fost provocat de partea vătămată, iar loviturile au fost aplicate neintenționat;

- *partea vătămată Țernă Maria*, care a solicitat casarea sentinței, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare, cu executare reală, admiterea integrală a acțiunilor civile, cu dispunerea încasării din contul inculpatului a sumei de 8 567, 83 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea apelului se susține că instanța de fond a ignorat faptul că partea vătămată a fost nevoită să se deplaseze de nenumărate ori la sediul instanței de fond pentru a participa la ședințele de judecată, dispunînd doar suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, al cărui quantum nu este suficient de a acoperi cheltuielile de judecată suportate.

A menționat că modul de comportare a inculpatului de la comiterea faptei incriminate și atitudinea sa față de cele comise în coraport cu modalitatea de executare a pedepsei nu vor contribui la corectarea și reeducarea acestuia;

- *inculpatul Țurcanu Vitalie*, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei alte hotărâri, pe motiv că nu a insultat partea vătămată și nici nu a utilizat cuvinte necenzurate în adresa ei, toate declarațiile acesteia au fost inventate cu scopul de a pretinde repararea presupusului prejudiciu moral cauzat, care este excesiv de mare și nefondat, astfel, evidențiindu-se scopul de îmbogățire fără justă cauză de către Țernă Maria.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2015 apelurile declarate de procuror și partea vătămată, Țernă Maria au fost respinse ca nefondate, iar apelul declarat de către inculpatul Țurcanu Vitalie a fost admis, casată parțial sentința în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri în acea parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Țurcanu Vitalie Ilie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de amendă în mărime de 700 (șapte sute) unități convenționale, echivalentul a 14 000 lei.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

5. În vederea motivării soluției adoptate, instanța de apel a notat că, sancțiunea articolului 287 alin. (1) Cod penal, prevede pedeapsa cu amendă în mărime de la 200 la 700 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani, astfel, potrivit articolului 75, alin. (2) Cod penal, instanța de fond trebuia să motiveze aplicarea pedepsei mai aspre - închisoarea, lucru care nu s-a făcut.

Această cerință este o modalitate de individualizare a categoriei pedepsei în cazul în care sancțiunea articolului respectiv prevede pedepse alternative. Individualizarea categoriei pedepsei în acest caz se începe de la pedeapsa cea mai blîndă, care întotdeauna este înscrisă prima în sancțiune conform ierarhiei pedepselor legiferate în articolul 62 Cod penal. La individualizarea categoriei pedepsei, instanța de judecată trebuie să țină cont de criteriile prevăzute de articolul 75 alin. (1) Cod penal și scopurile pedepsei (articolul 61 alin. (2) Cod penal).

Instanța de judecată, contrar cerinței enunțate, nu a argumentat în sentință motivul neaplicării unei pedepse mai blînde prevăzute de lege în sancțiunea articolului respectiv, blîndețea pedepsei nefiind aplicată conform ordinii categoriilor pedepselor specificate în articolul 62 Cod penal.

Astfel, la individualizarea pedepsei, conform criteriilor generale de individualizare a pedepsei, instanța de fond nu a respectat toate cerințele prevăzute de legea penală ce asigură aplicare față de inculpat a unei pedepse echitabile, legale și individualizate. Neglijarea criteriului menționat, la stabilirea pedepsei, reprezintă aplicarea unei pedepse inequitabile, ce poate avea drept consecință violarea drepturilor inculpatului la un proces echitabil și, drept consecință juridică, constituie temei pentru casarea sentinței, în partea pedepsei, de către instanța de apel.

Referitor la motivele invocate în apelurile procurorului și al părții vătămate ce vizează acțiunea civilă, instanța de apel a reținut că acestea sunt nefondate, deoarece

pentru a stabilit suma corectă ce constituie prejudiciu material cauzat lui Țernă Maria este necesar de a prezenta probe materiale, care urmează a fi prezentate instanței contencioase, cât privește prejudiciul moral stabilit de instanța de fond, acesta s-a constatat a fi echitabil, cu luarea în considerație a împrejurărilor în care s-a comis infracțiunea, dar și a urmărilor survenite.

6. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare:

- *procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel, Constantin Miron*, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu menținerea sentinței. În susținerea recursului se indică faptul că instanța de apel nu a ținut cont de principiul individualizării pedepsei penale și eronat i-a stabilit inculpatului o pedeapsă blândă care nu este pe măsură de a contribui la corectarea și evitarea de comitere a noi infracțiuni de către acesta.

Nu a luat în considerație instanța de apel nici caracterul faptei comise de către Țurcanu Vitalie, care comportă un caracter amoral, a fost comisă în public cu aplicarea violenței, față de care nu manifestă nici un pic de regret, dezmințind cu înverșunare faptele incriminate prin rechizitoriu.

Consideră că instanța de fond just a individualizat pedeapsa stabilită inculpatului, fiind reținute cumulul de circumstanțe atenunate și agravante ale cauzei, motivul comiterii acesteia și influența pedepsei asupra corectării și reeducării lui Țurcanu Vitalie;

- *inculpatul Țurcanu Vitalie*, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei, în latura stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care, inculpatului Țurcanu Vitalie să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 200 unități convenționale, echivalentul a 4 000 lei.

Pentru a motiva cerințele înaintate, recurentul a invocat că instanțele de fond au examinat superficial fondul cauzei, rezumându-se doar la expunerea probelor care au fost administrate pe cauză, fără a le verifica din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor.

La fel, consideră recurentul că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel, care aveau o importanță deosebită pentru justa soluționare a cauzei, ci doar s-a limitat la comentarea sentinței instanței de fond, cu preluarea unor părți din conținutul acesteia și transcrierea lor în decizia adoptată, fără a fi soluționat fondul cauzei potrivit prevederilor legale.

Totodată, se susține că instanța de apel la stabilirea categoriei și mărimii pedepsei nu a ținut cont de împrejurările în care s-a consumat infracțiunea, și anume, de faptul că partea vătămată a creat impedimente pe carosabilul pe care se deplasa inculpatul, numindu-l în același timp cu cuvinte necenzurate.

De asemenea, instanța de apel în mod eronat a stabilit pedeapsa maximă prevăzută pentru amendă în sancțiunea art. 287 Cod penal, ceea ce înfrânge principiul stabilirii unei pedepse echitabile și proporționale:

- *avocatul Roșca Nicolae în numele inculpatului*, care a solicitat care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei, în latura stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care, să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 200 unități convenționale, echivalentul a 4 000 lei, invocând aceleași motive care au fost elucidate în recursul inculpatului Țurcanu Vitalie.

7. Pe marginea recursului declarat de procuror a prezentat referință avocatul Roșca Nicolae, care a solicitat respingerea acestuia.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acestea sunt inadmisibile, or în vederea acestei statuări se expun următoarele considerente.

Din conținutul deciziei recurate, instanța de recurs conchide că aceasta corespunde normelor prescrise la art. 414-418 Cod de procedură penală, instanța de apel făcând uz de întreg arsenalul procedural necesar pentru soluționarea obiectivă și completă a cauzei.

Argumentele formulate în vederea susținerii soluției adoptate sunt structurate și desfășurate detaliat, fiind evidențiate aspectele de procedură, dar și de drept material, care au fost puse la baza hotărârii de condamnare.

8.1. Cu referire la recursul declarat de acuzatorul de stat, Colegiul penal atestă că argumentele formulate în recurs sunt orientate în mod decisiv asupra dezacordului privind categoria și mărimea pedepsei stabilite inculpatului.

Instanța de recurs, nu poate fi de acord cu poziția recurentului, or, reieșind din conținutul părții motivatorii a deciziei, la pct. 10.7. instanța de apel a menționat că : *„În contextul examinării motivelor invocate de inculpat, se apreciază, că la aplicarea pedepsei, prima instanță n-a acordat deplină eficiență prevederilor articolelor 7, 61 și 75 Cod penal.*

Sanctiunea articolului 287 alin.(1) Cod penal, prevede pedeapsa cu amendă în mărime de la 200 la 700 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore. sau cu închisoare de până la 3 ani. astfel, potrivit articolului 75 alin. (2) Cod penal, prima instanță trebuia să motiveze aplicarea pedepsei mai aspre - închisoarea, lucru care nu s-a făcut.

Această cerință este o modalitate de individualizare a categoriei pedepsei în cazul în care sancțiunea articolului respectiv prevede pedepse alternative. Individualizarea categoriei pedepsei în acest caz se începe de la pedeapsa cea mai blândă, care întotdeauna este înscrisă prima în sancțiune conform ierarhiei pedepselor legiferaute în articolul 62 Cod penal. La individualizarea categoriei pedepsei, instanța de judecată trebuie să țină cont de criteriile prevăzute de articolul 75 alin. (1) Cod penal și scopurile pedepsei (articolul 61 alin. (2) Cod penal).

Instanța de judecată, contrar cerinței enunțate, n-a argumentat în sentință motivul neaplicării unei pedepse mai blânde prevăzute de lege în sancțiunea articolului respectiv, blândețea pedepsei nefiind aplicată conform ordinii categoriilor pedepselor specificate în articolul 62 Cod penal.”

Concluziile punctate mai sus, corect și just au fost invocate de către instanța de apel în speța vizată, întrucât Colegiul penal reține că, instanța de fond nu a argumentat motivul aplicării celei mai aspre pedepsei din rîndul celor alternative prevăzute în sancțiunea normei incriminate.

Mai mult de atît, aplicarea pedepsei închisorii nu a avut un suport probant convingător, fiind invocate la general prevederi ale dreptului material, nefiind atestate circumstanțe agravante pe cauză, însă s-a constatat prezența următoarelor circumstanțe atenuante: întreținerea a doi copii minori, recunoașterea parțială a vinei și lipsa antecedentelor penale.

Instanța de recurs conchide că omisiunea instanței de fond de a motiva inoportunitatea aplicării unei pedepse mai blînde decît cea a închisorii, și lipsa unei argumentări convingătoare asupra necesității aplicării pedepsei închisorii în privința lui Țurcanu Vitalie, echivalează cu o individualizare deficitară a pedepsei care nu poate fi reținută de către instanțele ierarhic superioare.

Totodată, se apreciază spiritul de observație al instanței de apel, prin care se invocă recomandările oferite de Plenul Curții Supreme de Justiție în Hotărârea nr. 8 din 11 noiembrie 2013 „*Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale*”, din conținutul cărora instanța de apel a desprins principiul, potrivit căruia inculpatului, care pentru prima dată este tras la răspundere penală, închisoarea se aplică motivat, în cazuri excepționale, cînd este epuizată posibilitatea aplicării pedepsei non privative de libertate.

Reieșind din concluziile statuate mai sus, Colegiul penal ajunge la concluzia că pedeapsa stabilită inculpatului de către instanța de apel este una echitabilă, legal individualizată și proporțională gravității faptei comise, iar în asemenea situație, se impune soluția inadmisibilității recursului acuzatorului de stat, ca fiind vădit neîntemeiat.

8.2. Cu referire la recursul inculpatului Țurcanu Vitalie, instanța de recurs reține că, în mare parte, inculpatul contestă decizia instanței de apel în partea stabilirii pedepsei, afirmînd că i s-a stabilit maximul amenzii prevăzute de legiuitor în sancțiunea art. 287 alin. (1) Cod penal, ceea ce constituie o pedeapsă prea aspră și consideră că 200 unități convenționale reprezintă o pedeapsă echitabilă și proporțională faptei comise.

La capitolul individualizării pedepsei de către instanța de apel, Colegiul penal s-a expus asupra recursului acuzatorului de stat, adăugînd că prin stabilirea categoriei de pedeapsă celei mai blînde – amenda, din rîndul celor 3 categorii prevăzute drept sancțiune la art. 287 alin. (1) Cod penal, inculpatului deja i s-a creat o situație favorabilă, prin reținerea justă de către instanța de apel a circumstanțelor atenuante ale

cauzei și stabilirea unei pedepse care va fi pe măsura de a reeduca comportamentul antisocial și violent al inculpatului. Or, prin aplicarea unei pedepse mai blânde, adică de 200 unități convenționale precum solicită inculpatul, sub pretextul că aceasta este una pe măsura posibilităților sale financiare, apare involuntar riscul că această amendă să nu fie una suficient de simțitoare, și într-o atare situație, intervine dubiul referitor la atingerea scopului pedepsei penale, având în vedere că 200 unități convenționale constituie limita minimă a celei mai blânde pedepse prevăzute pentru comiterea faptei de huliganism neagravată.

Cu referire la cele menționate de recurent, precum că instanța de apel la judecarea apelului declarat, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, Colegiul penal menționează că pentru a verifica temeinicia prevederilor invocate în recurs prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, este necesar de indica în concret asupra căror motive nu s-a expus instanța de apel, or poziția instanței de recurs de a suplini din oficiu recursul inculpatului prin constatări subiective constituie o derogare de la regula unui proces contradictoriu în condițiile egalității armelor.

8.3. Cît privește recursul declarat de către avocatul Roșca Nicolae în numele inculpatului la data de 26 mai 2015, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pe motiv că este declarat peste termen, iar asupra soluției date, va statua următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform materialelor dosarului, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 27 martie în prezența procurorului, inculpatului, avocatului inculpatului – Roșca Nicolae și a părții vătămate – Țernă Maria, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d. 29, vol. II) .

Având în vedere că, atât inculpatul, cât și avocatul acestuia au fost prezenți în ședința de judecată în care s-a pronunțat dispozitivul deciziei, fiind concomitenți informați despre data și ora pronunțării deciziei motivate – 24.04.2015, ora 14:00 (f.d. 33, vol. II), lipsa acestora de la ședința din data de 24.04.2015 nu constituie temei de suspendare a curgerii termenului de declarare a recursului ordinar, întrucât ambii au avut posibilitatea reală de a se prezenta la ședința de judecată pentru a primi copia deciziei motivate contra semnătură.

În atare împrejurări, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel pronunțate la 24 aprilie 2015 expira la **25 mai 2015**.

Aceste momente certifică faptul că termenul de 30 zile de contestare cu recurs a deciziei instanței de apel, stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat.

Astfel, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-

penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Din considerentele expuse, Colegiul penal constată că este necesar de a decide inadmisibilitatea recursului declarat de avocatul Roșca Nicolae, deoarece este declarat peste termen.

9. În corespundere cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 2), 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel, Constantin Miron, de avocatul Nicolae Roșca în numele inculpatului și de inculpatul Țurcanu Vitalie împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2015, în cauza penală în privința lui **Țurcanu Vitalie Ilie**, din motiv că recursul avocatului Nicolae Roșca în numele inculpatului este declarat peste termen, iar recursurile procurorului în Procuratura de nivelul Curții de Apel, Constantin Miron și al inculpatului Țurcanu Vitalie sunt vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 14 august 2015.

Președinte

Judecător

Judecător

Petru Ursache

Ghenadie Nicolaev

Petru Moraru